

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 463/2024 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att trygga en tillräcklig mängd närundervisning inom yrkesutbildningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 463/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Lohikoski /vänst:

hur bedömer regeringen att deras nedskärningar på 120 miljoner euro påverkar mängden närundervisning inom yrkesutbildningen och stödet för lärande

hur garanteras att eleverna inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen behandlas lika vad gäller mängden närundervisning

vilka åtgärder behövs för att man bättre ska kunna trygga en tillräcklig mängd närundervisning inom yrkesutbildningen i hela Finland?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Lagen om yrkesutbildning (531/2017, 48 §) betonar studerandes rätt till undervisning och handledning. Utbildningsanordnarens uppgift är att planera hur den yrkesskicklighet eller den kunskap som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska förvärfvas. Dessutom ska utbildningsanordnaren planera de handlednings- och stödåtgärder som den studerande behöver, följa hur den studerandes kompetens utvecklas och vid behov planera studier som stöder studiefärdigheterna och särskilt stöd.

Utmärkande för yrkesutbildning är att förvärvandet av yrkeskunskap och kompetens planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel. I utbildningen för grundexamen har utbildningsanordnaren till uppgift att bedöma behovet av och mängden undervisning och handledning som genomförs vid läroanstalten och i andra lärmiljöer. Undervisningen och handledningen är avsedd för studerande som inte har de tidigare förvärvade kunskaper som behövs för att avlägga en examensdel eller en gemensam examensdel. Eftersom den mängd undervisning och handledning som studerande behöver även är beroende av studerandenas individuella inlärningsförföring har man inte ansett det ändamålsenligt att fastställa exakta timmar för undervisningens längd. Det väsentliga är att identifiera de studerande som lär sig och framskrider snabbt i sina studier och de som behöver mer undervisning, handledning och stöd. Den i statsrådets förordning

(673/2017, 10 a §) föreskrivna mängden undervisning och handledning för grundläggande yrkesexamen, 12 timmar per kompetenspoäng, är utgångspunkt vid bedömningen av mängden undervisning och handledning. Med undervisning och handledning avses i detta sammanhang, förutom undervisning som ges av lärare, även handledning som ges av till exempel en arbetsplatshandledare på arbetsplatser. Timantalet som anges i förordningen kan dock vara mer eller mindre än vad som föreskrivs, beroende på den studerandes inlärningsfärdigheter och individuella val.

Utbildningsanordnarna är skyldig att rikta sin verksamhet på ett sådant sätt att studerande som behöver undervisning och handledning smidigt kan genomföra sina studier enligt sina förutsättningar. Utbildningsanordnarna ska också identifiera och erkänna den studerandes kunskande och göra det möjligt för den studerande att flexibelt göra framsteg i sina studier, oavsett hur han eller hon har förvärvat sitt kunskande. Eftersom anordnarna av yrkesutbildning kan bestämma vilka pedagogiska lösningar de tillämpar, har man vid sidan av lärarledd undervisning också infört andra sätt att förvärva kunskap. Dessa möjliggör till exempel flexibla studier oberoende av tid och plats. Lärarnas roll inom yrkesutbildningen har de facto förändrats under det senaste decenniet. Mer än tidigare handlar arbetet om att komma överens om den studerandes individuella sätt att förvärva kunskap, skapa pedagogiskt fungerande och alternativa inlärningsmöjligheter samt använda tid för att bedöma den studerandes kunskande vid sidan av undervisningen.

Amisbarometri, som har publicerats sedan 2015, producerar jämförbar information om hur studerande upplever studier inom yrkesutbildningen. Resultaten från barometern 2024 visar att antalet timmar då studerande deltar i undervisningen varierar kraftigt från några få timmar i veckan till över 30 timmar i veckan. I undervisning som anordnas på arbetsplatsen deltar studerande i genomsnitt lite mer räknat i veckotimmar. Av de studerande ansåg 66 procent att mängden yrkesundervisning som de fick av läraren var lämplig, 31 procent hade önskat sig få mer yrkesundervisning av läraren och 13 procent hade varit nöjda med mindre undervisning än idag. På motsvarande sätt uppgav 66 procent av svarandena att de var nöjda med mängden undervisning för gemensamma examensdelar. Av de studerande önskade 25 procent få mindre och 9 procent få mera undervisning av läraren för gemensamma examensdelar. Allmänt kan man konstatera att de studerande för tillfället är mer nöjda med den undervisning de får jämfört med situationen år 2017, då cirka 55 procent av de unga som svarade på barometern var nöjda med undervisningen.

Författningsmässigt skiljer sig yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen i fråga om hur undervisning och handledning genomförs. Av denna anledning skulle en sådan jämförelse av undervisning, handledning och stöd som ges av utbildningsanordnare och som enbart fokuserar på antalet undervisningstimmar som ges av lärare, inte ge relevant information om den undervisning och handledning som studerandena får totalt eller huruvida mängden undervisning, handledning och stöd är tillräcklig för att studerandena ska kunna uppnå de kunskapsmål som ställts upp för studierna.

Utbildningsanordnarna beslutar självständigt om hur de riktar beviljad finansiering, och för att styra verksamheten använder undervisnings- och kulturministeriet finansieringsmodellen. Utifrån regeringens proposition beslutade riksdagen i december om ett försök med verksamhetsstyrning av yrkesutbildning och om lagar med anknytning till ärendet. I och med reformen för-enklas finansieringsmodellen och dess styreffekt förbättras. Därutöver ändras de studerandes rättigheter till specialundervisning och stöd för lärande, vilket är en stödform med låg tröskel. Genom att utveckla finansieringssystemets styreffekt strävar man efter att ge utbildningsanordnarna ekonomiskt intresse att erbjuda studerande tillräckligt aktuell undervisning som leder till sysselsättning eller fortsatta studier.

Som en anpassningsåtgärd av statsekonomi kommer finansieringen av yrkesutbildning att skäras ned med 120 miljoner euro. Enligt regeringens riktlinjer riktas besparingsåtgärder inte mot utbildning som gäller unga som avslutar den grundläggande utbildningen eller som inte har en yrkesinriktad grundexamen. Undervisnings- och kulturministeriet har genom det egentliga prestationsbeslutet år 2025 sänkt det målinriktade antalet studerandeår utifrån vilket utbildningsanordnarna beviljas finansiering. Genom undervisnings- och kulturministeriets styrning säkerställs att nedskärningarna riktas mot sådan yrkesutbildning som är avsedd för vuxna som redan tidigare har avlagt en yrkesexamen på andra stadiet eller på högre nivå. Eftersom anpassningen har gjorts genom att minska det målinriktade antalet studerandeår, ska anpassningen framgå som en mindre utbildningsmängd och finansieringsbeloppet per studerandeår förbli oförändrat. Genom detta förfarande kan man anta att anpassningens inverkan på den studerandespecifika närundervisningen eller stödet för lärandet är ringa. Undervisnings- och kulturministeriet har i första hand riktat nedskärningarna av antalet målinriktade studerandeår mot utbildningsanordnare som enligt det mest aktuella statistikmaterialet och i förhållande till andra anordnare har haft fler studerande som redan har avlagt examen än studerande som avlägger sin första yrkes-examen.

Helsingfors 7.1.2025

Undervisningsminister Anders Adlercreutz